

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

M. SZPUNAR

представено на 4 март 2014 година¹

Дело C-114/13

Theodora Hendrika Bouman

срещу

Rijksdienst voor Pensioenen

(Преюдициално запитване, отправено от Arbeidshof te Antwerpen (Белгия))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕИО) № 1408/71 — член 46а, параграф 3, буква в) — Социална сигурност на работниците мигранти — Осигуряване за старост и смърт — Изчисляване на обезщетенията — Национални правила за забрана на натрупването — Понятието „доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“ — Национална пенсия по схема за задължително осигуряване с възможност за освобождаване от осигуряване по тази схема през определен период — Обхват на удостоверението, издадено от компетентната институция на друга държава членка — Регламент (ЕО) № 574/72 — Член 47“

I – Въведение

1. Настоящото преюдициално запитване предоставя повод на Съда за първи път да тълкува понятието „обезщетения, които са отпуснати въз основа на доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“ по член 46а, параграф 3, буква в) от Регламент (ЕИО) № 1408/71², който предвижда националните правила за забрана на натрупването на обезщетения да не се прилагат към този тип обезщетения.
2. Във връзка с разглеждания от него спор Arbeidshof te Antwerpen (Апелативен съд по трудови спорове, Антверпен, Белгия) иска да установи дали въпросната разпоредба обхваща и особения случай с нидерландската пенсия за осигурителен стаж и възраст, за която по принцип е предвидено задължително осигуряване, но при определени обстоятелства се допуска освобождаване от задължението за осигуряване.

1 — Език на оригиналния текст: френски.

2 — Регламент на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, изменен и актуализиран с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 година (ОВ L 28, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 4, стр. 35 и поправка в ОВ L 32, 2008 г., стр. 31, наричан по-нататък „Регламент № 1408/71“).

Регламент № 1408/71 е отменен и заменен от 1 май 2010 г. с Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82 и поправка в ОВ L 33, 2008 г., стр. 12). Въпреки това той е приложен в главното производство, тъй като се оспорва административно решение, прието по силата на предходната правна уредба. Член 53, параграф 3, буква в) от Регламент № 883/2004 съдържа разпоредба, по същество идентична с тълкуваната в случая.

II – Правна уредба

A – Правото на Съюза

3. Член 46а от Регламент № 1408/71 съдържа, както е видно и от заглавието му, общите разпоредби за намаляване, спиране или отнемане, приложими за обезщетения за инвалидност, старост или преживели лица съгласно законодателствата на държавите членки.

4. Член 46а, параграф 3 от Регламента предвижда:

„За прилагането на предвидени от законодателството на държава членка разпоредби за намаляване, спиране или отнемане на обезщетения в случай на натрупване на обезщетение за инвалидност, старост или преживели лица с обезщетение от същия вид или с обезщетение от различен вид, или с друг доход, се прилагат следните правила:

[...]

в) не се взема предвид размерът на получените обезщетения съгласно законодателството на друга държава членка, които са отпуснати въз основа на доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето;

[...]“.

5. Член 47 от Регламент (ЕИО) № 574/72³ е озаглавен „Изчисляване на дължимите суми, съответстващи на периодите на доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“ и гласи:

„Институцията на всяка държава членка изчислява съгласно прилаганото от нея законодателство дължимата сума, съответстваща на периодите на доброволно или продължено осигуряване по избор, по отношение на която съгласно член 46а, параграф 3, буква в) от Регламент [№ 1408/71], не се прилагат разпоредбите за прекратяване, намаляване или спиране на друга държава членка“. [неофициален превод]

3 — Регламент на Съвета от 21 март 1972 година относно определяне на реда за прилагане на Регламент (ЕИО) № 1408/71 (ОВ L 74, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 74), изменен с Регламент (ЕИО) № 1248/92 на Съвета от 30 април 1992 година (ОВ L 136, стр. 7, наричан по-нататък „Регламент № 574/72“). Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година за установяване процедурата за прилагане на Регламент № 883/2004 (ОВ L 284, стр. 1), с който се отменя Регламент № 574/72, считано от 1 май 2010 г., съдържа същата разпоредба в член 43, параграф 3, първа алинея.

Б – Националното право

1. Белгийското право

6. Член 52, параграф 1, първа алинея от Кралски декрет от 21 декември 1967 година за въвеждането на обща уредба на пенсиите за осигурителен стаж и възраст и на наследствените пенсии на работниците и служителите (Belgisch Staatsblad, 16 януари 1968 г., стр. 441) предвижда:

„Когато преживелият съпруг има право както на наследствена пенсия съгласно пенсионната схема за работници, така и на една или повече пенсии за осигурителен стаж и възраст или на друго равностойно на тях обезщетение по силата на пенсионната схема за работници или на една или повече други пенсионни схеми, наследствената пенсия може да се кумулира с посочените пенсии за осигурителен стаж и възраст най-много до сума в размер на 110 % от наследствената пенсия, която би била отпусната на преживелия съпруг при пълен осигурителен стаж“.

2. Нидерландското право

7. Законът за общото осигуряване за старост (Algemene Ouderdomswet, наричан по-нататък „AOW“) предвижда задължително осигуряване в частност за всички нидерландски граждани, които пребивават на територията на Кралство Нидерландия.

8. Член 22 от Наредбата за разширяване и ограничаване на кръга на социално осигурените лица (Besluit beperking en uitbreiding kring verzekerden volksverzekeringen, наричана по-нататък „нидерландската наредба“) гласи:

„Националната пенсионна служба при поискване освобождава от задължението за осигуряване по [AOW] всяко лице, което не работи в Нидерландия, но пребивава там и което има право на обезщетение по чуждестранна законоустановена или друга социалноосигурителна схема или по социалноосигурителна схема на международна организация, за целия период, през който:

а) това лице трайно има право само на някое от посочените в началото на тази разпоредба обезщетения и месечният размер на отпуснатото обезщетение е най-малко 70 % от размера, посочен в член 8, параграф 1, буква а) от Закона за минималната работна заплата и минималната добавка за отпуск [Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag];

[...]“.

III – Спорът по главното производство

9. Нидерландската гражданка г-жа Bouman е била омъжена за белгийски гражданин и е пребивавала в Белгия от 1957 г. до 1974 г.

10. Тъй като съпругът ѝ е починал през 1968 г., тя получава белгийска наследствена пенсия от 1 септември 1969 г.

11. След завръщането си в Нидерландия през 1974 г. г-жа Bouman внася осигуровки, за да получава нидерландска пенсия за осигурителен стаж и възраст на основание на AOW.

12. За последните четири години, преди да навърши пенсионна възраст, тоест за периода след 1 август 2003 г., г-жа Bouman е поискала на основание член 22 от нидерландската наредба да бъде освободена от задължението за осигуряване по AOW; искането ѝ е уважено. Така тя престава да се осигурява по нидерландската схема за социална сигурност, в резултат на което не натрупва достатъчен осигурителен стаж за получаване на пълна пенсия по AOW.

13. От 1 юни 2007 г., когато навършва пенсионна възраст, тя получава непълна пенсия по AOW.

14. С решение от 4 февруари 2009 г. белгийската Национална пенсионна служба преразглежда размера на получаваната от г-жа Bouman наследствена пенсия и я намалява, считано от 1 юни 2007 г., предвид размера на получаваната пенсия по AOW, като същевременно изисква връщане на надвзетите суми.

15. На 4 май 2009 г. г-жа Bouman подава жалба срещу това решение пред Arbeidsrechtbank te Antwerpen (Съд по трудови спорове, Антверпен).

16. Отправено е запитване до Sociale Verzekeringsbank (нидерландската Национална пенсионна служба, наричана по-нататък „SVB“), за да се установи дали обезщетението на г-жа Bouman е отпуснато въз основа на доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето.

17. Както личи от преюдициалното запитване, с писма от 31 юли 2009 г. и 15 юни 2010 г. SVB посочва, че осигуряването по AOW по принцип е задължително и че доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето е налице само в две хипотези, а именно, първо, когато в срок от една година от началния момент на първото задължително осигуряване лицето поиска да закупи осигурителен стаж за минали периоди и второ, когато в срок от една година след края на задължителното осигуряване лицето поиска да продължи доброволно да се осигурява. И в двата случая искането се подава до SVB, а тази служба посочва, че без съмнение г-жа Bouman никога не е използвала тези възможности за доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор.

18. От това SVB заключава, че пенсията по AOW на заинтересованото лице „не се изплаща нито общо, нито отчасти за периоди на доброволно осигуряване, а е изцяло изчислена въз основа на периоди на задължително осигуряване“.

19. След като с решение от 6 май 2010 г. Arbeidsrechtbank te Antwerpen отхвърля жалбата по същество, г-жа Bouman обжалва това решение пред Arbeidshof te Antwerpen.

20. Arbeidshof te Antwerpen се съмнява дали становището на SVB е в съответствие с член 46а, параграф 3, буква в) от Регламент № 1408/71 и приема, че е компетентен да разреши този въпрос в рамките на главното производство.

IV – Преюдициалният въпрос и производството пред Съда

21. При тези обстоятелства Arbeidshof te Antwerpen решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Частта от [...] отпуснатото на нидерландски гражданин обезщетение [по AOW], която се отнася до осигурителен период, през който нидерландският гражданин може чрез подаване на заявление да откаже да се осигурява съгласно нидерландската схема и така да се освободи от задължението да плаща осигурителни вноски на това основание, което действително е направил за ограничен период от време, трябва ли да се счита за обезщетение, отпуснато въз основа на продължено осигуряване по избор на лицето по смисъла на член 46а, параграф 3, буква в) от

Регламент № 1408/71, така че да не се взема предвид при прилагането на правилото за забрана на натрупването по член 52, параграф 1, първа алинея от Кралски декрет от 21 декември 1967 година за въвеждането на обща уредба на пенсиите за осигурителен стаж и възраст и на наследствените пенсии на работниците и служителите?⁴.

22. Преюдициалното запитване с дата 4 март 2013 г. постъпва в секретариата на Съда на 11 март 2013 г. Писмени становища представят г-жа Bouman, Кралство Белгия и Европейската комисия. Съдебно заседание не е провеждано, тъй като не постъпва искане в този смисъл.

V – Анализ

A – Предварителни бележки

23. Настоящото дело има една особеност, състояща се в това, че тълкуването на правото на Съюза е поискано от белгийската запитваща юрисдикция, която се съмнява в съответствието с правото на Съюза на становището, изразено от нидерландската пенсионна служба SVB в издадения от нея документ.

24. Всъщност съставеният от SVB документ удостоверява, че през всички осигурителни периоди г-жа Bouman е била задължително осигурена, и с това изключва възможността нидерландската ѝ пенсия изцяло или отчасти да произтича от периоди на доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор.

25. Ще припомня, че съгласно член 47 от Регламент № 574/72 компетентната национална институция изчислява дължимата сума, съответстваща на периодите на доброволно или продължено осигуряване по избор на лицето, за целите на прилагането на правилата за забрана на натрупването в друга държава членка.

26. За да се даде полезен отговор на запитващата юрисдикция при тези условия, считам, че е уместно предварително да се разгледа въпросът дали удостоверението, издадено по член 47 от Регламент № 574/72, обвързва институциите на другите държави членки.

27. Въпросът за признаването на административните документи в областта на социалната сигурност е неразривно свързан със задължението на компетентните институции на държавите членки да си сътрудничат добросъвестно, така че да осигурят пълното действие на правото на Съюза и да гарантират постигането на целите на членове 45—48 ДФЕС. Това общо задължение произтича от принципа на лоялно сътрудничество, закрепен в член 4, параграф 3, първа алинея ДЕС⁴.

28. В съдебната практика, произтичаща от Решение по дело FTS⁵, въз основа на което Комисията в настоящия случай поддържа, че белгийската запитваща юрисдикция е обвързана с становището на SVB, Съдът приема, че удостоверението за приложимото законодателство, съставено съгласно разпоредбите на дял III от Регламент № 574/72 („формуляр E 101“)⁶, обвързва социалноосигурителните институции на останалите държави членки, доколкото удостоверява осигуряването на командированите работници по социалноосигурителната схема на държавата членка, където е установено предприятието им.

4 — Вж. заключението на генералния адвокат Jacobs по дело FTS (Решение от 10 февруари 2000 г., C-202/97, Recueil, стр. I-883, точка 56).

5 — Посочено по-горе (точка 59); вж. също Решение от 30 март 2000 г. по дело Banks и др. (C-178/97, Recueil, стр. I-2005, точка 46) и Решение от 26 януари 2006 г. по дело Herbosch Kiere (C-2/05, Recueil, стр. I-1079, точки 30 и 31).

6 — Вече заменен с формуляр A1 по член 19, параграф 2 от Регламент № 987/2009.

29. Този подход означава, че въпросното удостоверение е извън обхвата на контролните правомощия на юрисдикциите на приемащата държава членка, а евентуалните спорове следва да се решават по пътя на помирителното производство, предвидено в правната уредба на Съюза⁷, без това да е пречка за използването на правните средства за защита в държавата членка на институцията издател, нито за предявяването от приемащата държава членка на иск за установяване на неизпълнение на задължения срещу държавата членка на институцията издател⁸.

30. Макар това ограничение на съдебния контрол да е обосновано по съображения за правна сигурност, важащи по отношение на административния документ, който удостоверява, че заинтересованото лице е осигурено по социалноосигурителната схема на определена държава членка, според мен то не може да се приложи автоматично и към останалите удостоверения, издавани в областта на действие на Регламент № 1408/71.

31. Струва ми се, че това становище се потвърждава от подхода на Съда в Решение по дело *Adanez-Vega* по повод удостоверение за осигурителните периоди в друга държава членка, представено, за да се прецени дали е налице право на обезщетение за безработица. Като се позовава на посоченото по-горе Решение по дело *FTS*, Съдът приема, че издаденото от компетентната испанска институция удостоверение за осигурителния или трудовия стаж на работника не е необоримо доказателство пред компетентната германска институция, нито пред германските съдилища, което предполага, че последните са съвсем свободни да проверят съдържанието на удостоверението⁹.

32. Считаю, че така може да се направи разграничение, от една страна, между административните документи, удостоверяващи осигуряването на заинтересованото лице, и от друга, документите, чието предназначение е да се посочат настъпили събития или осигурителни периоди в съответствие със законодателството на държавата членка на произход с оглед определянето на правата, произтичащи от законодателството на приемащата държава членка.

33. Във втория случай органите на приемащата държава членка, които следва да определят правата на заинтересованото лице, са свободни да проверят всички релевантни обстоятелства, в това число посочените от органа, издал удостоверението.

34. Такъв именно е разглежданият случай, тъй като белгийските органи трябва да вземат предвид осигурителните периоди по нидерландското законодателство, за да определят обхвата на правата на г-жа Bouman, произтичащи от прилагането на белгийските правила за забрана на натрупването. При тези условия белгийската юрисдикция може да провери съдържанието на удостоверението, издадено от нидерландския орган съгласно член 47 от Регламент № 574/72, например за това дали е в съответствие с правото на Съюза.

35. Ето защо запитващата юрисдикция може да отправи до Съда всеки преюдициален въпрос, възникнал във връзка с тази проверка.

7 — Помирителното производство понастоящем е уредено в член 5 от Регламент № 987/2009, както и в Решение № A1 на Административната комисия за координация на системите за социална сигурност от 12 юни 2009 година за установяване на процедура на диалог и помирение по отношение на валидността на документите, определянето на приложимото законодателство и предоставянето на обезщетения съгласно Регламент № 883/2004 (ОВ С 106, 2010 г., стр. 1).

8 — Решение по дело *FTS*, посочено по-горе (точки 57 и 58), както и Решение по дело *Herbosch Kiere*, посочено по-горе (точки 28 и 29).

9 — Решение от 11 ноември 2004 г. по дело *Adanez-Vega* (C-372/02, *Recueil*, стр. I-10761, точки 36 и 48). Вж. също Решение от 8 юли 1992 г. по дело *Knoch* (C-102/91, *Recueil*, стр. I-4341, точки 53 и 54).

Б – Понятието „доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“ по смисъла на член 46а, параграф 3, буква в) от Регламент № 1408/71

36. Съгласно постоянната съдебна практика при тълкуването на разпоредба от правото на Съюза трябва да се взема предвид не само нейното съдържание, но и нейният контекст и целите на правната уредба, от която тя е част¹⁰. Генезисът на една разпоредба на правото на Съюза също може да разкрие обстоятелства, които са релевантни за тълкуването ѝ¹¹.

37. Най-напред държа да уточня, че за понятието „доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“ няма легално определение в Регламент № 1408/71.

38. Що се отнася до формулировката на член 46а, параграф 3, буква в) от Регламент № 1408/71, в текста на Регламента на различните езици се използват донякъде различаващи се термини за обозначаване на понятието „доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“, но общото между всички тях е, че поставят акцент върху доброволния характер на осигуряването¹².

39. Що се отнася по-нататък до контекста на тълкуваната правна норма, ще припомня, че чрез разпоредбите на дял II Регламент № 1408/71 формира пълна и единна система от съгласовани норми, основана на принципа на приложимост само на едно законодателство¹³.

40. Тази система за координация по принцип не обхваща доброволното или продълженото осигуряване по избор на лицето, което съгласно член 15, параграф 1 от Регламент № 1408/71 е изключено от приложното поле на членове 13—14г от този регламент, освен когато за съответния клон на осигуряване в дадена държава членка съществува само доброволна схема¹⁴.

41. Член 46а, параграф 3, буква в) от Регламент № 1408/71 не допуска към доброволното осигуряване или продълженото осигуряване по избор на лицето да се прилагат правилата за забрана на натрупването, ако такива са предвидени в законодателството на съответната държава членка.

42. Тази разпоредба е логично последствие от изключването на доброволното осигуряване или продълженото осигуряване по избор на лицето от системата за координация, основана на принципа за приложимост само на едно законодателство. По този начин, когато лицето се премести в рамките на Европейския съюз и избере да се осигурява доброволно за старост, инвалидност и смърт в друга държава членка, тази разпоредба му позволява да запази допълнителното социално покритие в резултат от този избор.

43. Това съображение намира подкрепа и в генезиса на разглежданата разпоредба, която е включена в Регламент № 1408/71 с Регламент № 1248/92.

10 — Вж. по-специално Решение от 17 ноември 1983 г. по дело Merck (292/82, Recueil, стр. 3781, точка 12) и Решение от 19 декември 2013 г. по дело Koushkaki (C-84/12, точка 34).

11 — Решение от 3 октомври 2013 г. по дело Inuit Tapiriit Kanatami и др./Парламент и Съвет (C-583/11 P, точка 50).

12 — Съществува разлика между текстовете на различните езици, в които са разграничени понятията „доброволно“ осигуряване и „(продължено) осигуряване по избор на лицето“ (например на испански, английски, френски, италиански, литовски и полски), и текстовете, в които се използва един и същ термин за двете понятия: „доброволно“ осигуряване и „продължено доброволно“ или „доброволно продължено“ осигуряване (например на датски, немски, нидерландски и шведски език).

13 — Вж. в този смисъл Решение от 5 май 1977 г. по дело Perenboom (102/76, Recueil, стр. 815) и Решение от 4 октомври 2012 г. по дело Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe (C-115/11, точка 29).

14 — За коментар на аналогичната разпоредба в член 14, параграф 1 от Регламент № 883/2004 вж. Ślebzak, K. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego. LEX Wolters Kluwer, Warszawa, 2012, p. 256 и Steinmeyer, H.-D. Europäisches Sozialrecht. M. Fuchs (eds.). 6. ed. Nomos, Baden-Baden, 2013, p. 209.

44. Както личи от предложението, представено от Комисията към онзи момент¹⁵, ограничението, въведено с добавянето на член 46а, параграф 3, буква в) от Регламент № 1408/71, е било последица от тенденцията, произтекла от Решение по дело *Schaar*¹⁶ относно тълкуването на член 46, параграф 2 от Регламент № 574/72¹⁷. Последната разпоредба, отменена с Регламент № 1248/92, е уреждала изискването обезщетенията за периодите на доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето да не се вземат предвид за целите на прилагането на националните клаузи за забрана на натрупването по член 46, параграф 3 от Регламент № 1408/71.

45. Само ще напомня, че нидерландският гражданин г-н *Schaar* е твърдял, че въпросният член 46, параграф 2 от Регламент № 574/72, в чието заглавие изрично са били посочени само припокриващите се периоди на доброволно и задължително осигуряване, всъщност забранява на нидерландските органи да приспадат от нидерландската му пенсия частта от германската пенсия, придобита въз основа на периоди на доброволно осигуряване, макар че в неговия случай периодите на доброволно и задължително осигуряване не са се припокривали.

46. Съдът отбелязва, че Регламент № 1408/71 „дава възможност на работника да получава обезщетенията за всеки период на доброволно или продължено осигуряване по избор“, дори и извън хипотезата на припокриващи се периоди, и по този начин разширява приложното поле на въпросния член 46, параграф 2 от Регламент № 574/72, така че да обхваща всички случаи на натрупване на пенсии по член 46, параграф 3 от Регламент № 1408/71¹⁸.

47. Като се има предвид генезисът на тълкуваната разпоредба, както и заложените цели с въвеждането ѝ в системата на Регламент № 1408/71, изразът „доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“ според мен трябва да се тълкува достатъчно широко, за да не лиши заинтересованото лице от правата, които произтичат за него от всеки период на доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор по законодателството на друга държава членка.

48. Това становище съответства на целта на Регламент № 1408/71, а именно да се улесни мобилността на лицата в Съюза при зачитане на особеностите на националните законодателства в областта на социалната сигурност, както и да не бъдат ощетявани лицата, които упражняват правото си на свободно движение¹⁹.

49. Ето защо разпоредбите на Регламент № 1408/71 трябва да се тълкуват в светлината на член 48 ДФЕС, което означава по-конкретно, че работниците мигранти не трябва нито да губят права на обезщетения от социална сигурност, нито да търпят намаляване на размера им, поради факта че са упражнили правото на свободно движение, предоставено им от ДФЕС²⁰.

15 — Предложение за Регламент (ЕИО) на Съвета за изменение на Регламент № 1408/71 и Регламент № 574/72 (COM(89) 370 окончателен, стр. 23).

16 — Решение от 5 април 1979 г. по дело *Schaar*, известно като „*Schaar II*“ (176/78, Recueil, стр. 1673), с анотация от Wyatt, D. — *European Law Review*. 1981, p. 54 et 55.

17 — Член 46, параграф 2 от Регламент № 574/72, изменен с Регламент (ЕИО) № 1392/74 на Съвета от 4 юни 1974 година (ОВ L 152, стр. 1), гласи, че „[з]а целите на член 46, параграф 3 от [Регламент № 1408/71 в първоначалната му редакция] сумите на обезщетението, съответстващи на периодите на доброволно или продължено осигуряване по избор, не се вземат предвид“.

18 — Решение по дело *Schaar II* (точки 10 и 11).

19 — Решение от 18 юли 2006 г. по дело *Nikula* (C-50/05, Recueil, стр. I-7029, точка 20) и Решение от 3 март 2011 г. по дело *Tomaszewski* (C-440/09, Сборник, стр. I-1033, точка 28).

20 — Решение от 9 август 1994 г. по дело *Reichling* (C-406/93, Recueil, стр. I-4061, точка 24), Решение от 9 ноември 2006 г. по дело *Nemes* (C-205/05, Recueil, стр. I-10745, точки 37 и 38), Решение от 20 май 2008 г. по дело *Bosmann* (C-352/06, Сборник, стр. I-3827, точка 29) и Решение от 12 юни 2012 г. по дело *Hudzinski и Wawrzyniak* (C-611/10 и C-612/10, точка 46).

50. Както твърди и Комисията в становището си по настоящото дело, за да се впише хармонично сред останалите мерки за постигането на целта на Регламент № 1408/71, разглежданата разпоредба трябва да се тълкува така, че да изключва възможността работникът или член на семейството му с производно право на обезщетения да бъде лишен — поради действието на националните правила за забрана на натрупването на обезщетения²¹ — от правата, които произтичат за него от периодите на доброволно осигуряване по законодателството на друга държава членка.

51. Накрая, широкото тълкуване на израза „доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“ се потвърждава от становището на Съда по тълкуването на член 9, параграф 2 от Регламент № 1408/71.

52. В контекста на тази разпоредба, която цели да улесни достъпа до доброволното осигуряване или продълженото осигуряване по избор на лицето чрез задължително признаване на осигурителните периоди в друга държава членка, Съдът дава широко тълкуване на разглеждания израз, като постановява, че той обхваща „всички видове осигуряване с елемент на доброволност“, независимо дали съставляват продължение на по-рано учредено осигурително правоотношение или не²².

53. Считаю, че всички тези съображения ясно говорят в полза на широкото тълкуване на понятието „доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“.

54. В разглеждания тук случай, както е видно от преюдициалното запитване, пенсията по АОВ по принцип се изплаща по схема за задължително осигуряване, която автоматично е започнала да се прилага за г-жа Bouman след завръщането ѝ в Нидерландия през 1974 г.

55. От преюдициалното запитване е видно също, че през определен период на осигуряване спрямо г-жа Bouman е бил приложим член 22 от нидерландската наредба, който позволява на заинтересованото лице при поискване да бъде освободено от задължението за осигуряване. Г-жа Bouman е поискала да бъде освободена и това ѝ е разрешено единствено за четирите години преди навършването на пенсионна възраст.

56. При тези условия по същество следва да се прецени дали схема за осигуряване, която се прилага автоматично, но предвижда възможност при поискване заинтересованото лице да бъде освободено от задължението за осигуряване, попада в обхвата на понятието „доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“ по смисъла на тълкуваната разпоредба.

57. Не споделям изразената в становището на Кралство Белгия позиция, че тезата за наличие на „избор“ при общата схема, предвиждаща автоматично осигуряване, но с възможност за освобождаване, каквато е разглежданата тук, противоречи на самото понятие за осигуряване по избор.

21 — Трябва да се уточни, че неотдавна Съдът имаше повод да потвърди, че Регламент № 1408/71 допуска прилагането на национално правило за ненатрупване като разглежданото в случая, при условие че са спазени изискванията по този регламент и при условие че евентуалното прилагане на разпоредбите на първичното право не налага друг извод (Решение от 7 март 2013 г. по дело Van den Boogen, C-127/11, точки 34 и 38).

22 — Решение от 16 март 1977 г. по дело Liégeois (93/76, Recueil, стр. 543, точки 14 и 17) и Решение от 18 май 1989 г. по дело Hartmann Troiani (368/87, Recueil, стр. 1333, точка 12). Съдът тълкува понятието „продължено осигуряване по избор на лицето“ в смисъл, който донякъде се отдалечава от обичайното значение на израза, доколкото постановява, че това понятие включва приравняването на периодите на обучение на периоди на заетост независимо от наличието на по-рано учредено осигурително правоотношение и обхваща и купуването на пенсионноосигурителни права за минали периоди. За аналитичен коментар вж. Mavridis, P. La sécurité sociale à l'épreuve de l'intégration européenne. Sakkoulas-Bruyant, Athènes-Bruxelles, 2003, 515—518.

58. Според мен осигуряване „по избор“ към дадена осигурителна схема може да е налице както когато заинтересованото лице трябва само да поиска да се осигурява или да продължи да се осигурява по схемата, така и когато то има право да се откаже от осигуряване. По същество и двете ситуации предполагат избор на осигуреното лице и сочат, че осигуряването, ако то продължава, не е лишено от елемент на избор.

59. В това отношение бих искал да подчертая, че от акта за преюдициално запитване личи, че внесените от г-жа Bouman осигуровки през периода, в който е имала право да поиска освобождаване, са се отразили на размера на нейната пенсия по AOW и така са ѝ осигурили допълнително социално покритие.

60. Затова считам, че в обхвата на понятието „обезщетения, които са отпуснати въз основа на доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“ по смисъла на 4ба, параграф 3, буква в) от Регламент № 1408/71, попада частта от обезщетението, която се изплаща във връзка с осигурителни периоди, през които заинтересованото лице е имало право, но не е поискало освобождаване от задължението за осигуряване, при условие че продължаването на осигуряването му през тези периоди се отразява на размера на бъдещото му обезщетение.

61. В този смисъл не съм убеден в по-ограничения подход, предложен от Кралство Белгия, според който изразът „продължено осигуряване по избор на лицето“ обозначава единствено механизмите, които позволяват на осигуреното лице да заплати вноски за периоди, в които не е подлежало на осигуряване, така че да си набави липсващия му стаж за пенсия.

62. Според мен нито от термините, нито от общата логика на разпоредбата на член 4ба, параграф 3, буква в) от Регламент № 1408/71 следва, че набавянето на липсващ осигурителен стаж може да бъде характерен белег за „доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор на лицето“ по смисъла на тази разпоредба.

63. Като се има предвид целта на разглежданата разпоредба, а именно заинтересованото лице да не бъде лишено от правата, които произтичат за него от всеки период на доброволно осигуряване или продължено осигуряване по избор в съответствие със законодателството на друга държава членка²³, този израз според мен може да се тълкува още по-широко, като изобщо не се вземат предвид различните цели, които може да са заложи в съответното национално законодателство.

64. Затова този израз може да обхваща и предоставената на заинтересованото лице възможност се откаже или да не се откаже от осигуряване за определени периоди, доколкото този доброволен избор би се отразил на размера на бъдещото социалноосигурително обезщетение.

65. В случая е точно така, като се има предвид, че г-жа Bouman е имала избор дали да продължи осигуряването си по AOW, или да се откаже, което, както е видно от преюдициалното запитване, е имало последици за периодите ѝ на осигуряване и за размера на пенсията ѝ за осигурителен стаж и възраст.

66. Като се имат предвид всички тези съображения, считам, че член 4ба, параграф 3, буква в) от Регламент № 1408/71 обхваща частта от обезщетението, която се изплаща във връзка с осигурителни периоди, през които заинтересованото лице е имало право да се откаже от осигуряване по схемата за задължително осигуряване, при условие че осигуряването през тези периоди се отразява на размера на социалноосигурителното обезщетение.

23 — Вж. точка 47 от настоящото заключение.

VI – Заключение

67. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалния въпрос на *Arbeidshof te Antwerpen* по следния начин:

Член 46а, параграф 3, буква в) от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, изменен и актуализиран с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 година, трябва да се тълкува в смисъл, че обхваща частта от обезщетението, която се изплаща във връзка с осигурителни периоди, през които заинтересованото лице е имало право да се откаже от осигуряване по схемата за задължително осигуряване, при условие че осигуряването през тези периоди се отразява на размера на социалноосигурителното обезщетение.